

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning.

Lovforslaget tilsigter at skabe lovmæssigt grundlag for det internationale samarbejde, der foregår for at forhindre eller begrænse børnebortførelser. En gennemførelse af lovforslaget vil endvidere medvirke til at forbedre mulighederne for, at forældre, der bor i hver sit land, kan få samværsret med deres børn.

Lovforslaget bygger på betænkning nr. 1166/1989 om internationale børnebortførelser, der er afgivet af en arbejdsgruppe under Justitsministeriet.

Internationale børnebortførelser er gennem de senere år blevet et større og større problem. Det skyldes dels det stigende antal brudte familier, dels det øgede internationale samkvem. Stadig flere gifter sig på tværs af landegrænser eller flytter sammen med en udlænding, og dermed får flere børn forældre af forskellig nationalitet. Ved forældrenes skilsmisse eller ophævelse af samlivet må de tage stilling til forskellige spørgsmål vedrørende børnenes fremtid, f.eks. hos hvem barnet skal bo, og hvorledes kontakten skal være med den anden af forældrene. Hvis det ikke lykkes forældrene at nå til enighed, opstår der risiko for, at den ene af forældrene bortfører barnet til udlandet - ofte til sit eget hjemland - eller ulovligt tilbageholder det der. Den samme risiko kan opstå, hvis den ene af forældrene »taber« en forældremyndighedssag eller er bange herfor. I sådanne tilfælde sker det undertiden, at den pågældende flytter til udlandet med barnet og holder sig skjult der, selv om der ikke tidligere har været nogen tilknytning til det pågældende land.

Inden for landets grænser giver de danske regler mulighed for, at indehaveren af forældremyndigheden kan få bistand fra myndighederne til at få sit barn tilbage, og at den anden af forældrene kan få hjælp til at få sin samværsret gennemtvunget. Tilsvarende regler har længe været gældende inden for Norden, mens de samme midler ikke hidtil har stået til rådighed, hvis barnet er blevet bragt til et ikke-nordisk land.

Behovet for bistand til forældre, hvis børn er blevet bortført til eller ulovligt tilbageholdes i et fremmed land, har ført til, at der i international sammenhæng

er blevet udfoldet bestræbelser for at opnå internationale aftaler på området. Midt i 1970-erne begyndtes et arbejde hermed både i Europarådet og i Haagerkonferencen for international privatret. Dette resulterede i to konventioner, begge fra 1980. Europarådet udarbejdede en konvention om anerkendelse og fuldbyrdelse af forældremyndighedsafgørelser. Haagerkonferencen vedtog en konvention om de civilretlige virkninger af internationale børnebortførelser.

2. Gældende dansk ret.

2.1. Børn og unge under 18 år er under forældremyndighed, jf. myndighedslovens § 6. Indehaveren af forældremyndigheden skal ifølge lovens § 7 drage omsorg for barnet og kan træffe afgørelser om dets personlige forhold ud fra barnets interesse og behov.

Efter myndighedslovens § 8, stk. 1, har gifte forældre fælles forældremyndighed. Lovens kap. 2 om forældremyndighed fik en ny affattelse ved lov nr. 330 af 6. juni 1985. Lovændringen indebar den nydannelse, at der for separerede, skilte og ugifte forældre blev indført adgang til at aftale fælles forældremyndighed.

2.2. Danske domstoles kompetence til at træffe afgørelse i en sag om ægteskab eller forældremyndighed, jf. retsplejelovens kap. 42, er i tilfælde, hvor en af parterne er bosat i udlandet eller er udenlandsk statsborger, fastlagt i lovens § 448 c. Reglen har et tilsigtet bredt anvendelsesområde, således at danske statsborgere kan blive separeret eller skilt i Danmark. Imidlertid er danske domstole også kompetente i de tilfælde, hvor sagen udelukkende anlægges for at få et forældremyndighedsspørgsmål afgjort, hvad enten det er en sag om ophævelse af fælles forældremyndighed efter myndighedslovens § 10, stk. 3, eller om overførelse af forældremyndighed, jf. myndighedslovens § 14 eller § 17. Efter § 448 c er barnets bopæl uden betydning for den internationale kompetence, idet denne alene afgøres efter forældrenes forhold som sagsøger og sagsøgt på tidspunktet for sagsanlægget.

2.3. Under en forældremyndighedssag er der mulighed for at træffe midlertidige afgørelser. Efter den